

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ ТА АКВАКУЛЬТУРИ



ЗБІРНИК

матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів і молодих вчених
«ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА»

17-19 травня 2018 р.



Одеса
ТЕС
2018

ЗМІСТ

1. Башинська І. Л., асп., Романчук Л.Д., д.с.-г.н., проф. Житомирський національний агроєкологічний університет. ПРИЧИНИ, ПРОБЛЕМИ ТА НАСЛІДКИ РОЗВИТКУ ФІТОПЛАНКТОНУ У ВОДОСХОВИЩІ «ВІДСІЧНЕ» М.ЖИТОМИР.....7
2. Безик К.І., ас., Бургаз М.І. ст. викл., Одеський державний екологічний університет. ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ І ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОСИСТЕМ ХАДЖИБЕЙСЬКОГО ЛИМАНУ.....10
3. Безик К.І., ас., Шекк П.В., д.с.-г.н., проф., Пентиліюк Р.С., к.с.-г.н., доц., Бургаз М.І., ст. викл., Матвієнко Т.І. ст. викл., Тучковенко О.А. ст. викл., Соборова О.М., ас., Одеський державний екологічний університет. СУЧАСНИЙ СТАН ІХТІОЦЕНОЗУ ХАДЖИБЕЙСЬКОГО ЛИМАНУ...14
4. Берекет О.М., ас., Безик К.І., ас., Одеський державний екологічний університет. ЛОВ РИБИ ДОННИМИ МОРСЬКИМИ СІТКАМИ.....18
5. Бургаз М.І. старший викладач, Бургаз О.А., к.гегр.н., доц., Одеський державний екологічний університет. ОСОБЛИВОСТІ ЖИВЛЕННЯ БИЧКА ТРАВНИКА В ШАБОЛАТСЬКОМУ ЛИМАНІ В УМОВАХ АНТРОПОГЕННИХ ЗМІН ВОДОЙМИ.....22
6. Бургаз О.А., к.гегр.н., доц., Бургаз М.І. старший викладач, Одеський державний екологічний університет. ОЦІНКА НАДХОДЖЕННЯ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В ЧОРНЕ МОРЕ ЗІ СТОКОМ РІЧКИ ДНІСТЕР У 2012 РОЦІ.....26
7. Бургаз М.І., ст. викл., Шекк П.В., д.с.-г.н., проф., Пентиліюк Р.С., к.с.-г.н., доц., Матвієнко Т.І. ст. викл., Тучковенко О.А. ст. викл., Соборова О.М., ас., Безик К.І., ас., Одеський державний екологічний університет. СУЧАСНИЙ СТАН ІХТІОЦЕНОЗУ ШАБОЛАТСЬКОГО ЛИМАНУ....32
8. Воропай В.П., ст., Пентиліюк Р.С., к.с.-г.н., доц., Одеський державний екологічний університет. ВИРОЩУВАННЯ ЛОСОСЕВИХ В УЗВ.....35
9. Главацька О.І., ст., Михальов Ю.О., д.б.н., проф. Одеський державний екологічний університет. ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕЛЬФІНІВ ЧОРНОГО ТА АЗАВСЬКОГО МОРІВ.....39
10. Голоборща О.О., ст., Михальов Ю.О., д.б.н., проф. Одеський державний екологічний університет. ІСТОРІЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КИТОБІЙНОГО ПРОМИСЛУ.....44
11. Готопіла О.С., ас., Безик К.І., ас., Одеський державний екологічний університет. ОСНОВНІ СИРОВИННІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ НАДРЯДУ АКУЛ.....48
12. Григор'єва В.О. ст., Матвієнко Т.І. ст. викл., Одеський державний екологічний університет. ВИЗНАЧЕННЯ СТАТІ У РИБ.....52
Гюров Ю.Ю., ст., Смірнова Н.Г., викл. ДНВЗ «Білгород-Дністровський морський рибпромисловий технікум». ПЕЛЯДЬ ЯК ОБ'ЄКТ АКВАКУЛЬТУРИ.....

Безик К.І., асистент, **Шекк П.В.**, д.с-г.н., проф., **Бургаз М.І.**, ст.викл.,
Пентиліук Р.С., к.с-г.н., доц., **Матвієнко Т.І.**, ст.викл., **Тучковенко О.А.**, ст.викл.,
Соборова О.М., ас.,

*Кафедра Водних біоресурсів та аквакультури
Одеський державний екологічний університет*

СУЧАСНИЙ СТАН ІХТІОЦЕНОЗУ ХАДЖИБЕЙСЬКОГО ЛИМАНУ

Солонуватоводні лимани північно-західного Причорномор'я завдяки своїй багатій кормовій базі і сприятливим кліматичним умовам традиційно використовувались для товарного рибництва. Деякі з них за останні роки частково або повністю втратили своє рибогосподарське значення, інші навпаки активно використовуються для пасовищної аквакультури. Один них Хаджибейський лиман розташований поблизу Одеси в долині річки Малий Куяльник. У недавньому геологічному минулому це була затока Чорного моря, яка після ізоляції, поступово опріснилася, втратив аборигенну іхтіофауну і сьогодні по своїм характеристиках близька до солонуватоводного водосховища. Неодноразово робилися спроби формування іхтіологічного комплексу лиману за рахунок штучної інтродукції різних видів морських і прісноводних риб. Така практика отримала надалі, широке застосування.

Склад іхтіофауни і рибопродукція Хаджибейського лиману впродовж останніх десятиліть неодноразово мінялися в значних межах.

У другій половині ХІХ століття іхтіофауна лиману була представлена морськими видами риб (бички і глоса), що зникли надалі в результаті осолонення водоймища до 35‰. В 30-х роках після зниження солоності до 16,7‰ була зроблена успішна спроба реінтродукції в лиман креветки, глоси і кефалі. У 1941 році в результаті вибуху греблі лиман з'єднався з морем. Такий зв'язок, що продовжувався аж до 1944 року, сприяв заходу в лиман морських риб: атерини, бичків, глоси, кефалі та ін. В післявоєнні роки на додаток до бичків пісочника і зеленчака, що вже мешкали в лимані, сюди намагалися вселити бичків кнута та кругляка. Подальша

ізоляція водоймища від моря привела до його осолонення і зубожіння видового складу іхтіофауни. З живих форм тут залишилися лише три види бичків, які і були основними промисловими об'єктами, аж до 70-х років. У 50-і роки неодноразово робилися спроби інтродукції в лиман чорноморської кефалі і цьоголіток камбали калкана для літнього нагулу, проте через брак рибопосадкового матеріалу (мальків в обмеженій кількості виловлювали в морі) ці роботи не увінчалися успіхом, хоча інтродуценти чудово виживали в лимані і швидко росли.

В результаті до 1975 року повністю зникла глоса, бички (зеленчак і нігер), мідія, знизилася чисельність креветки, а її розміри і швидкість росту значно зменшилися.

На початок 80-х років солоність вод лиману знизилась до 8-11‰. В іхтіофауні в цей час з'явилися: карась, плітка, укля, окунь, що проникли з ставків, розташованих в долині річки Малий Куяльник. З цієї миті в лимані замість збіднілого морського іхтіокомплексу почав активно формуватися прісноводий іхтіокомплекс.

Збільшення об'ємів скидання в лиман стічних вод, в подальший період, супроводжувалось поступовим його опрісненням, ефтрофікацією і підвищенням рівня.

В 1990-1992 рр. робляться спроби інтродукції в Палієвську затоку російського осетра, який успішно зимував і добре ріс в цій акваторії. В 1992-1993 рр. для збільшення біологічної різноманітності і підвищення рибопродуктивності Палієвської затоки, а в перспективі і Хаджибейського лиману проводиться акліматизація тут далекосхідної кефалі піленгаса.

Це, вже до 2010 р., приводить до значного підвищення солоності затоки і втрати природної популяції піленгаса, що сформувалася в затоці і самовідтворювалася в цій акваторії.

В останні роки після підвищення солоності в затоці до 18-19 ‰ тут поновилася популяція креветки. Умови, які змінилися забезпечили інтенсивне відтворення, високу чисельність і бистрий ріст шримса. Необхідно відмітити, що іхтіофауна водойми і її рибопродуктивність в значній мірі формується в результаті інтродукції різних видів риб.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Колюшка (Gasterosteus aculeatus)	++	++	++	++	++	++	++	++
Поматосхистус (Pomatoshistus leopardikus microps Risso).	++	+	++	++	++	++	++	++
Камбала-глоса (Platichthys flesus luscus Pall)	+	-	-	-	-	-	-	-

Не зустрічаються -

Зустрічаються рідко +

Зустрічаються в промислових кількостях ++

В результаті проведених спостережень встановлено, що зміни гідролого-гідрохімічного режиму, пов'язані з відсутністю водообміну в 2011 році верхів'я Палієвської затоки (від Єгорівки до Отрадово) уявляли собою солонці, покриті тонким шаром солоної води. Іхтіофауна тут повністю відсутня, як вона відсутня і в пересохлому верхньому водосховищі в у с. Єгорівка (табл. 1). Середня частина затоки (Палієвська рибдільниця) в зв'язку з осолоненням також практично втратила свою іхтіофауна, яка почала відновлюватися тільки після відновлення зв'язку з Хаджибейським лиманом і зниження солоності і рН. Склад іхтіофауни нижньої частини затоки практично не змінився, рівно, як і відкритій акваторії лиману.

Список використаної літератури:

1. Шекк П.В. Бургаз М.І. Оцінка кормової бази Хаджибейського лиману і Палієвської затоки. Таврійський науковий вісник. Херсон, 2015. В. 91. С. 228-233.
2. Шекк П. В., Крюкова М. І. Формування іхтіофауни Хаджибейського лиману. Таврійський науковий вісник.: Херсон. 2012. №78. Т 2.ч2 с.315-320.
3. Шекк П.В. Бондарь В.П., Малаховский В.А. Опыт контролируемого товарного выращивания кефалей во внутренних водоемах северо-западного Причерноморья.//Рыбное хозяйство. 1989. № 4. С. 68-74

Поліщук В. С., Замріборщ Ф. С., Харченко В. М. Лимани північно-західного причорномор'я.-Киев: Наук. думання, 1990. 220 с.